

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ
Юрій БІДЗІЛЯ
«16» вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія.
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - словацька
Освітня програма	Словацька мова та література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород - 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «**Контрастивна лінгвістика**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035. Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-словацька** освітньої програми «Словацька мова та література».

Розробник: Юсип -Якимович Ю.В., доцент, канд.філол. наук, доцент кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
словацької філології

протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 1 від 16 вересня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

© Юсип-Якимович Ю.В., 2022 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	1	1
	Лекції:	
	22	10
	Практичні (семінарські):	
	20	2
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усне опитування	Самостійна робота:	
	78	108

2.МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни **«Контрастивна лінгвістика»** є формування в здобувачів компетентностей щодо виявлення та характеристики універсальних, типологічних та індивідуальних конститутивних властивостей будь-якої людської мови з подальшою трансформацією отриманих результатів на лінгвістичну, перекладацьку та наукову діяльність. Вивчення основ контрастивної лінгвістики ґрунтується на всебічному порівнянні та співвіднесенні мовних одиниць, засобів їх поєднання і функціонування в різних мовах світу. Методика вивчення дисципліни ґрунтується на єдності проблемних лекцій, практичних занять, які передбачають формування контрастивної компетенції як допоміжної для перекладацької діяльності. Програмою передбачено самостійну роботу здобувачів освітнього ступеня, спрямовану на формування автолінгводидактичних умінь і навичок зіставного аналізу мовного матеріалу та транспонування отриманих результатів на перекладацьку діяльність.

Відповідно до освітньої програми **«Словацька мова та література»**, вивчення навчальної дисципліни **«Контрастивна лінгвістика»** сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) та фахових (ФК) компетентностей:

ЗК01 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК03 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК04 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК07 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11 Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК01. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК02 Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК03 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК04 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК05 Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК07 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення навчальної дисципліни **«Контрастивна лінгвістика»** не зазначено в структурно-логічній схемі освітньої програми (ОП).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми **«Словацька мова та література»**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.	ПРН01
Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.	ПРН02
Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.	ПРН03

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Контрастивна лінгвістика»**:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
вміти застосувати одержані знання для досягнення власних професійних цілей, подальшого саморозвитку та самовдосконалення.	ПРН 01
вміти вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.	ПРН02
вміти ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	ПРН03

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання рефератів, доповідей.
2. Створення презентацій.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, виступи студентів під час обговорення питань, письмовий експрес-контроль, тестування, підготовка рефератів, доповідей, презентацій.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4			20	50	100
5	5	10	10					

T1, T2, T3, T4 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9		20	50	100
5	5	5	5	10				

T5, T6, T7, T8, T9 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	30	10	30
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з двох блоків завдань.

Перший блок (1-30 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни.

Другий блок (1-20 балів) містить практичні завдання з дисципліни.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення

підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст дисципліни.

Модуль 1

Тема 1. Контрастивна лінгвістика в системі лінгвістичної компаративістики

Предмет і завдання контрастивної лінгвістики (зіставного мовознавства). Місце зіставного мовознавства в системі наук. Практичне значення зіставного мовознавства. Мультилінгвальний характер контрастивістики.

Лінгвістична сутність мовного контрасту. Формування контрастивного статусу мови. Перспективність зіставлення мінімальної кількості мов (часто двох) з метою співвіднесення їх за максимальною кількістю релевантних для синхронного стану досліджуваних мов ознак.

Рівневий та міжрівневий фокуси зіставлення мовних одиниць та явищ на тлі сучасної лінгвістичної поліпарадигмальності. Пріоритетність зіставлення властивостей та закономірностей структурної організації мовних систем у динаміці їхнього синхронного стану. Лінгвістичний і перекладацький мотив зіставно-лінгвістичного підходу.

Тема 2. Історія контрастивної лінгвістики

Контрастивна лінгвістика від початків до кінця XIXст. Перші лінгвістичні праці, в яких застосовуються елементи контрастивного аналізу. Взаємовідношення зіставного мовознавства і лексикографії. Перші багатомовні глосарії і словники. Санскрит у розвитку європейського зіставного мовознавства. Значення праць Ф. Шлегеля, А. Шлегеля, В.фон Гумбольда, Ф. Боппа, А. Шлейхера в розвитку зіставного мовознавства.

Зіставне мовознавство у XX—на початку XXIст. Наукова діяльність Е. Сепіра, Дж. Грінберга, Ш. Баллі, вчених Празької лінгвістичної школи у розвитку зіставного мовознавства. Специфічність погляду на контрастивну лінгвістику американських і західноєвропейських учених. Внесок вітчизняних учених у зіставне мовознавство.

Тема 3. Зіставне мовознавство, типологія, характерологія й універсологія

Типологія, її зміст і завдання. Типологія і зіставне мовознавство. Типологія і характерологія. Відмінність характерології від типології й зіставного мовознавства. Типологічна класифікація мов. Зміст поняття «мовна типологія». Різновиди мовної типології в сучасному мовознавстві: обсяг досліджуваного матеріалу, структурний і функціональний вектори дослідження, мета дослідження, синхронічний і діахронічний аспекти. Сутність ареальної типології. Мовний тип і тип у мові. Різновиди типологічної класифікації мов. Характерологія як галузь компаративістики. Праці В. Матезіуса як основоположника характерологічного напрямку лінгвістики. Методика характерології. Предмет універсології. Універсологія і античні граматики. «Меморандум про мовні універсалиї» Дж. Грінберга, Дж. Дженкінса, Ч. Осгуда. Різновиди універсалиї. Універсалиї, встановлені різними методиками: дедуктивні універсалиї, індуктивні універсалиї. Поширеність універсалиї: абсолютні (повні), статистичні (неповні) універсалиї (фреквенталиї). Часовий критерій виокремлення універсалиї: синхронічні / діахронічні універсалиї. Характер універсалиї: прості, елементарні / складні, імплікаційні універсалиї. Універсалиї та унікалії.

Тема 4. Методика контрастивної лінгвістики

Зміст і принципи застосування індукції й дедукції в зіставному мовознавстві. Сутність зіставного методу. Відмінність зіставного методу від порівняльно-історичного методу. Специфіка використання зіставного методу. Однобічний і двобічний підходи до застосування зіставного методу. Поняття «мови-еталона». Вимоги до функціонування мови-еталона. Співвідношення термінів «мова-еталон» і «tertium comparationis». Сутність основних принципів зіставних досліджень. Рівні зіставлення. Аспекти контрастивного вивчення мов. Етапи зіставного аналізу. Особливості використання інших методів у контрастивних дослідженнях.

Модуль 2

Тема 5. Зіставна фонетика і фонологія

Особливості фонетико-фонологічних систем різних мов. Предмет і завдання зіставної фонетики і фонології. Аспекти зіставлення фонологічних систем. Специфіка варіювання фонем у різних мовах. Особливості дистрибуції фонем в англійській та українській мовах. Ознаки зіставлення голосних фонем різних мов. Системи голосних української та англійської мов. Ознаки зіставлення приголосних фонем різних мов. Особливості функціонування фонем різних мов у мовленні. Найпоширеніші фонетичні процеси в мовах світу. Склад і суперсегментні засоби. Типологія складів у мовах світу. Сутність силабем. Мови, яким притаманна силабема. Критерії характеристики структури складів у різних мовах. Критерії визначення своєрідності наголосу в зіставляваних мовах. Наголос за місцем у слові в різних мовах світу. Функції різних типів і видів наголосу в різних мовах. Критерії зіставлення інтонації різних мов. Специфіка інтонації окремих мов.

Тема 6. Зіставна дериватологія і морфологія. Словотвір у зіставному аспекті.

Переваги і недоліки застосування семантичного принципу зіставного дослідження словотвору. Одиниці зіставного дослідження словотвору. Моделі зіставного дослідження словотвору в сучасній контрастивній лінгвістиці. Своєрідність мов щодо способів словотворення. Способи словотворення в українській та англійській мовах. Словотвірна потенція певних класів слів у різних мовах. Словотвір і мовна картина світу. Методика зіставного дослідження словотвору. Морфологічні системи мов. Аспекти і константи зіставного дослідження морфологічних систем. Способи вираження граматичних значень у мовах світу. Частини мови. Класифікація слів за частинами мови і

мовна картина світу.

Тема 7. Граматичні категорії в контрастивному вивченні

Граматичні категорії. Загальна характеристика граматичних категорій.

Зв'язок граматичних категорій і типу мови. Категорія роду. Формальний характер граматичної категорії роду. Формальні засоби вираження категорії роду в мовах світу. Категорія роду і мовна картина світу.

Категорія числа: структура, значення та способи вираження в різних мовах. Категорія відмінка. Відмінності в структурі відмінкових систем різних

мов. Категорія детермінації: сутність та формальні засоби вираження. Категорія ступенів порівняння. Категорія часу. Відмінність між граматичними часами і часовими формами дієслів. Семантична структура граматичних часів. Грами відносного часу. Взаємозв'язок між категорією часу і значеннями часової дистанції та результативності.

Категорія виду. Різниця між аспектуальністю і граматичною категорією виду. Вираження категорії виду в різних мовах. Категорія стану. Сутність універсальної теорії стану. Категорія способу. Специфіка мов стосовно категорії способу. Категорія особи. Грами категорії особи в різних мовах. Приховані категорії.

Тема 8. Зіставний синтаксис

Об'єкт контрастивного синтаксису. Методика ви членування структурних моделей речення. Переваги відмінкової граматики Ч. Філлмора в зіставних дослідженнях синтаксису. Метод транспозиції в зіставному синтаксисі.

Зіставний аналіз словосполучення: спосіб вираження синтаксичних відношень; характер синтаксичних відношень; місце залежного слова щодо головного.

Речення. Формальний, семантико-синтаксичний, семантичний рівні речення. Члени речення. Структура члена речення (однокомпонентні і двокомпонентні члени речення). Синтаксичні зв'язки між членами речення. Своєрідність членів речення в різноструктурних мовах. Порядок слів у реченні: прогресивний /регресивний; контактний /дистантний; вільний / зв'язаний; об'єктивний (нейтральний) / суб'єктивний (емфатичний); прямий / інвертований. Односкладні речення. Відмінності у вираженні заперечення в різних мовах. Мононегативні та полінегативні мови. Nabeo- і esse-конструкції в індоевропейських мовах. Актуальне членування речення: просодичні, синтаксичні й лексичні засоби.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Денна форма						
Модуль 1.						
Тема 1. Контрастивна лінгвістика в системі лінгвістичної компаративістики.	12	2	2			8
Тема 2. Історія контрастивної лінгвістики.	14	2	2			10
Тема 3. Зіставне мовознавство, типологія, характерологія й універсологія.	14	2	2			10
Тема 4. Методика контрастивної лінгвістики.	16	2	4			10
Модульна контрольна робота.	2	2				
Разом за модуль	58	10	10			38
Модуль 2.						
Тема 5. Зіставна фонетика і фонологія.	14	2	2			10
Тема 6. Зіставна дериватологія і морфологія.	16	2	2			10
Тема 7. Граматичні категорії в контрастивному вивченні.	16	2	2			10
Тема 8. Зіставний синтаксис.	20	4	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	62	12	10			40
Разом за семестр	120	22	20			78

Заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Заочна форма						
Модуль 1.						
Тема 1. Контрастивна лінгвістика в системі лінгвістичної компаративістики.	14	1				13
Тема 2. Історія контрастивної лінгвістики.	14	1				13
Тема 3. Зіставне мовознавство, типологія, характерологія й універсологія.	15	1				14
Тема 4. Методика контрастивної лінгвістики.	15	1				14
Модульна контрольна робота 1						
Разом за модуль	58	4	0			54
Модуль 2.						
Тема 5. Зіставна фонетика і фонологія.	14	1				13
Тема 6. Зіставна дериватологія і морфологія.	16	2	1			13
Тема 7. Граматичні категорії в контрастивному вивченні.	15	1				14
Тема 8. Зіставний синтаксис.	17	2	1			14
Модульна контрольна робота 2						
Разом за модуль	62	6				54
Разом за семестр	120	10	2			108

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Контрастивна лінгвістика в системі лінгвістичної компаративістики.	2	-
2	Тема 2. Історія контрастивної лінгвістики.	2	-
3	Тема 3. Зіставне мовознавство, типологія, характерологія й універсологія.	2	-
4	Тема 4. Методика контрастивної лінгвістики.	4	-
5	Тема 5. Зіставна фонетика і фонологія.		-
6	Тема 6. Зіставна дериватологія і морфологія.		-
7	Тема 7. Граматичні категорії в контрастивному вивченні.		-
8	Тема 8. Зіставний синтаксис.		2
Разом		20	2

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Перспективність зіставлення мінімальної кількості мов (часто двох). Рівневий та міжрівневий фокуси зіставлення мовних одиниць та явищ на тлі сучасної лінгвістичної поліпарадигмальності.	8	13
2	Наукова діяльність Е. Сепіра, Дж. Грінберга, Ш. Баллі. Наукова діяльність вчених Празької лінгвістичної школи.	10	13
3	Специфічність погляду на контрастивну лінгвістику американських учених. Розвиток контрастивістики в західноєвропейському мовознавстві. Внесок вітчизняних учених у зіставне мовознавство.	10	14
4	Сутність ареальної типології. Мовний тип і тип у мові. Різновиди типологічної класифікації мов. Характерологія як галузь компаративістики. Праці В. Матезіуса як основоположника характерологічного напрямку лінгвістики. Методика характерології.	10	14
5	Предмет універсології. Універсологія і античні граматики. «Меморандум про мовні універсалії» Дж. Грінберга, Дж. Дженкінса, Ч. Осгуда. Різновиди універсалій. Універсалії, встановлені різними методиками: дедуктивні універсалії, індуктивні універсалії. Поширеність універсалій: абсолютні(повні), статистичні (неповні) універсалії (фреквенталії). Часовий критерій виокремлення універсалій: синхронічні / діахронічні універсалії. Характер універсалій: прості, елементарні складні, імплікаційні універсалії. Універсалії та унікалії.	10	13
6	Відмінність зіставного методу від порівняльно- історичного методу. Специфіка використання зіставного методу. Поняття «мови-еталона». Вимоги до функціонування мови-еталона. Сутність основних принципів зіставних досліджень.	10	13
7	Рівні зіставлення. Аспекти контрастивного вивчення мов. Етапи зіставного аналізу. Рівні зіставлення. Аспекти контрастивного вивчення мов. Етапи зіставного аналізу.	10	14
8	Морфологічні системи мов. Аспекти і константи зіставного дослідження морфологічних систем.	10	14
	Разом	78	108

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проектор.
2. Обладнання: комп'ютерний клас.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (<http://gmail.com> і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Сенів М. Г. Типологічне мовознавство: тестові завдання/М. Г. Сенів, Л. В. Сегін. Вінниця: ДонНУ, 2016. 80 с.
2. Юсип-Якимович Ю.В. Слов'янські мови крізь призму фонологічних універсалій та закономірностей: до проблеми синхронної типології // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія філологія. – 2018. - № 2 (40). – С.47-52.
3. Юсип-Якимович Ю.В. Фонологічні системи слов'янських мов крізь призму історичних закономірностей : до проблеми генетичної типології // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія» № 35. –Т.1.-2018.- С.107-111.
4. Юсип-Якимович Ю.В. Типологія фонологічних систем сучасних слов'янських мов: акустичний вимір. // Мовознавчий вісник. Черкаси, 2019.- С.52-62.
5. Yulia Yusyp-Yakymovych. System of Semantic Universals in the Sound Space Lexicon International Journal of Language and Linguistics Volume 11, Issue 3, 2023, Pages: 71-77
6. <http://www.sciencepg.com/journal/paperinfo?journalid=501&doi=10.11648/j.ijll.20231103.12>
7. Karamysheva I.D. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages: Textbook; Third edition, revised. Vinnytsia: Nova Knyha Publishers, 2017. 336 p.

Додаткова література

1. Aarts B. & Meyer C. The verb in contemporary English: theory and description.
2. Зеленько А. С. Загальне мовознавство. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2010. (Історія та методи).
3. Іваницька Н. Б. Дієслівні системи української та англійської мов: парадигматика і синтагматика : монографія. Вінниця : СПД Главацька, 2011. 636 с.
4. Іваницька Н.Б. Дієслівні системи в аспекті міжмовного корелятивного синтетизму // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. Kosice. 2019. №7/3.
5. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : [підручник]. К. : Академія, 2006. 424 с.
6. Юсип-Якимович Ю.В. До проблеми лінгвалізації навколишнього звукового простору: джерела та способи (теоретичний аспект). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. 2022 Випуск 2 (48). С.197-203.

Інтернет-ресурси

<http://law-in-translation.in.ua>

<http://lingvo.kiev.ua/titles/titles9.htm>

<http://www.uta.org.ua/uta/>

Linguist List <http://linguistlist.org/sp/GetWRListings.cfm?WRAbbrev=Projects> Linguistics -

<http://en.citizendium.org/wiki/linguistics>

MODERN LINGUISTICS VERSUS TRADITIONAL HERMENEUTICS -

<http://www.tms.edu/tmsj/tmsj14b.pdf> The main linguistic tendencies at the beginning of the XX century and text analysis - [http://waucondastore.com/main-](http://waucondastore.com/main-linguistic-tendencies-beginning-xx-century-text-analysis/) linguistic-tendencies-beginning-xx-century-text-analysis/

THEORETICAL RESOURCES OFF- AND ON-LINE -

<http://www.phillwebb.net/topics/communication/xLinguistics.htm>

www.iti.org.uk

www.linguistlist.org

www.ncbe.gwu.edu

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
_____

(підпис) (Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
_____

(підпис) (Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
_____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
_____

(підпис) (Прізвище

ініціали)

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2023 / 2024 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № 1 від « 30 » серпня 2023 р. Завідувач кафедри [підпис] Гензійук Н.М.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)